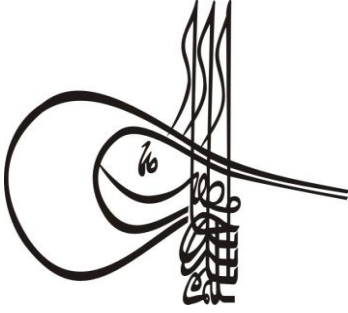

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/29, p. 335-347

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12673>
ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

Referees/Hakemler: Doç. Dr. Abdullah IŞIKLAR –
Doç. Dr. Serkan ÖZDEMİR – Dr. Ekin ERDEM

This article was checked by iThenticate.

KUZEY AVRUPA VE LATİN AMERİKA ÜLKELERİ ARASINDA GELİR DAĞILIMI ADALETSİZLİĞİ AÇISINDAN EKONOMETRİK BİR ANALİZ

Salih KALAYCI* - Ayhan ÖZTÜRK** - Mehmet Akif GÜNDÜZ***

ÖZET

Belirli bir dönemde kazanılan gelirlerin, bireylerin oluşturduğu gruplarca paylaşılması anlamına gelen gelir dağılımı konusunda yaşanan adaletsizlik bütün dünyada büyük bir sorun haline gelmektedir. Bu bağlamda, hem gelişmiş, hem de gelişmekte olan ülkeler açısından hayati önem taşımaktadır. Gelir dağılımı adaletsizliği uluslararası boyutta olabildiği gibi, ülke içinde çeşitli bölgeler arasında, hatta bireyler arasında da olabilmektedir. Çalışmamızda 2004 – 2014 yılları için panel veri analizi uygulanmış ve makro bağlamda Kuzey Avrupa ülkeleri ile Latin Amerika ülkeleri arasındaki gelir dağılımı adaletsizliği konusu ve bu bağımlı değişkenimizi etkileyen faktörlerin (GSMH, enflasyon, işsizlik) etki katsayıları ele alınmıştır. Bu bağlamda elde edilen sonuçlar Latin Amerika ülkelerinde Kuzey Amerika ülkelerine nazaran daha fazla gelir dağılımı adaletsizliği olduğu ve bağımsız değişkenlerimizden olan enflasyon ve işsizliğin Latin Amerika ülkelerindeki gelir dağılımı adaletsizliğini daha da tetiklediği tespit edilmiştir. Elde edilmiş olan ampirik bulgular, Arjantin, Brezilya, Kosta Rika, Peru ve Paraguay'da sosyal adalete yeteri kadar yer verilmediği ve bu ülkelerde hem ekonomik büyümenin yetersiz olduğunu hem de paylaşımın adil ve eşit olmadığını net bir şekilde ortaya koymaktadır. Latin Amerika'da hayata geçirilen yanlış politikalarla dolaylı, gelir dağılımı adaletsizliği hız kazanmıştır. Ayrıca, gelir dağılımının daha adaletli olduğu İskandinavya ülkelerinde benimsenmiş özgürlük, sağlık, gelir, dürüstlük ve uygulanan doğru yönetim politikası vatandaşların ekonomik açıdan daha iyi standartlarda yaşamalarını sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Gelir Dağılımı Adaletsizliği, İşsizlik, Enflasyon, Uluslararası İktisat.

Jel Kodları: D33, E24, E31, F00.

---

* Yrd. Doç. Dr. Bursa Teknik Üniversitesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik, El-mek: salih.kalayci@btu.edu.tr

** YL Öğrencisi, Bursa Teknik Üniversitesi, El-mek: ayhanoztrk16@gmail.com

*** Yrd. Doç. Dr. KTO Karatay Üniversitesi, El-mek: mehmet.akifgunduz@gmail.com

---

**THE RELATIONSHIP BETWEEN NORTHERN EUROPE AND
LATIN AMERICAN COUNTRIES IN TERMS OF THE
DISTRIBUTION OF INCOME INEQUALITY AN
ECONOMETRICAL ANALYSIS**

ABSTRACT

Notably, unfair income distribution becomes a big issue by so many groups of individuals in the World. In this respect, the mentioned subject is too significant for both developed and developing countries. The unfair income distribution can be happened in international dimension or within individuals. In this work, panel data analysis is implemented from the period 2004 to 2014 and Northern European and Latin American countries are compared in terms of income inequality in macro view. For that reason, GDP, unemployment and inflation are determined as independent variable and income inequality is determined as dependent variable. In this context, the gap between Latin American and Northern European countries in terms of income inequality is founded a lot and according to research result of both inflation and unemployment affect income inequality in Latin American countries remarkably rather than northern European countries. The obtained empirical findings can be interpreted as the social justice is not ensured in Argentina, Brazil, Costa Rica, Peru and Paraguay due to insufficient economic growth and unfair income distribution. Unfair income distribution is accelerated owing to implementing errorneous politics. On the other hands, the health system, equality of opportunity and appropriate management policy provides a better standards of living for Scandinavian citizens.

STRUCTURED ABSTRACT

The explanation of income distribution is sharing the goods and services including financial sources which is attained in a specific period of time bt the individuals. However, sharing the sources becomes a big problem day by day. Actually, the problem of unfair income distribution concern with both developed and developing countries which is so crucial for both of them. The unfair income distribution can be occurred on international dimension or within the region of the countries or even can be taken place within individuals. The factors that influences the unfair income distribution are the allocation of wealth, the wage differences, inflation, economic crisis, uemployment, globalization, social status, capital, level of education, demographic and socio-economic factors and social norms (Akça ve Ela, 2012: 247-248).

There is no doubt that one of the most vital indicators of the unfair income distribution is actually poverty. Generally, the poverty rate is high in the countries that have no fair income distribution. As long as the level of economic development increases, the level of unfair income distribution is decreased and depending on that fact the poverty rate is decreased in relevant countries as well. The level of unfair income distribution and score of GINI is low in scandinavian countries when comparig with Latin American countries (Çalışkan, 2010: 115).

Turkish Studies

Traditionally, one of the most important reason of immigration is exactly unfair income distribution. The direction of immigration is actualised from the low ranked regions to high ranked regions in terms of employment in all over the world. In other words, individuals immigrate from underdeveloped regions to developed regions. However, the main reason of increasing the unemployment rate in immigration region is bringing the issue of unplanned construction and rising unemployment rate at emigrant region as well. The way of decreasing or preventing the flow of migration is reducing the gap of income distribution between individuals (Emirhan, 2015: 80).

Especially, unfair income distribution becomes a big problem by lots of people in the world. In this context, the matter in hand is so important for both developed and developing countries. Besides, the unfair income distribution can be occurred in international dimension or within the citizens. In this paper, panel data analysis is used from the period 2004 to 2014 and Northern European and Latin American countries are compared in terms of income inequality in macro outlook. Data is derived from World Banks' official website as annually. Therefore, GDP, inflation and unemployment are selected as independent variable and income inequality is selected as dependent variable. In this respect, the gap among Latin American and Northern European countries in terms of income inequality is considered a lot and according to empirical findings of both inflation and unemployment influence income inequality in Latin American countries crucially rather than northern European countries. The derived research results can be considered as the social justice is not provided in Latin American countries owing to unsatisfying economic growth and unfair income distribution. Unfair income distribution is accelerated due to applying inappropriate policy. In addition, the health system, equality in opportunity and appropriate management policy ensures a better standards of living for Denmark, Sweden, Norway, Finland ve United Kingdom.

Examining the unfair distribution of income in macro view, the acquired econometrical results demonstrates that northern European countries have a better and fair income distribution including the Denmark, Sweden, Norway, Finland and United Kingdom compared to Latin American countries including Argentina, Brazil, Costa Rica, Peru and Paraguay. According to panel data analysis results the p-value is 0.0030 for inflation and the p-value is 0.0000 for unemployment from 2004 to 2014 which indicates that the inflation and unemployment triggers the unfair distribution of income in Latin American countries rather than Scandinavian countries.

On the other hand, the according to panel data analysis results of Scandinavian countries including the Denmark, Sweden, Norway, Finland and United Kingdom the p-value is 0.1261 for inflation and 0.6550 for unemployment from 2004 to 2014. The research findings demonstrate that economic development is provided remarkably and attracted more foreign direct investment. Thus, citizens become more rich due to both socio-economic and socio cultural factors.

Keywords: Income Distribution Inequality, Unemployment, Inflation, International Economy.

Jel Codes: D33, E24, E31, F00.

Turkish Studies

Giriş

Ekonomide belirli dönemlerde elde edilen gelirin, bireyler, üretim araçları ve bireylerin oluşturduğu gruplar tarafından paylaşılması anlamına gelen gelir dağılımı konusunda yaşanan adaletsizlik bütün dünya ülkelerinde büyük bir sorun haline gelmektedir (Üzümcü, Korkat, 2014: 137).

Bu adaletsizlik, hem gelişmiş ülkeler, hem de gelişmekte olan ülkeler açısından önem teşkil etmektedir. Gelir dağılımı uluslararası boyutta olabildiği gibi, ülke içinde çeşitli bölgeler arasında, hatta kişiler arasında da olabilmektedir. Gelir dağılımını etkileyen faktörler arasında, emeğin ve servetin dağılımı, kişiler arasındaki ücret farklılıkları, enflasyon, ekonomik krizler, işsizlik, küreselleşme, sosyal statü, beşeri sermaye, eğitim, demografik etkenler, sosyo-ekonomik etkenler ile sosyal norm ve gelenekleri söylemek mümkündür (Akça ve Ela, 2012: 247-248).

Gelir dağılımında oluşan adaletsizliğin önemli göstergelerinden biri de yoksulluk kavramıdır. Genellikle gelirin adil olmadığı ülkelerde yoksulluk oranlarının daha yüksek olduğu bilinmektedir. Ülkelerin kalkınma düzeyleri arttıkça, gelir dağılımı adaletsizliğinde azalma meydana gelirken, bu duruma bağlı olarak yoksulluk oranlarının da düştüğü gözlenmektedir. Dünya geneline bakıldığında gelir dağılımının adil olduğu İskandinav ülkelerinde yoksulluk oranları düşük, gelir eşitsizliğinin yüksek olduğu Latin Amerika ve Afrika ülkelerinde ise yoksulluk oranlarının yüksek olduğu dikkat çekmektedir (Çalışkan, 2010: 115).

Gelir dağılımında bölgesel olarak meydana gelen eşitsizlikler, beraberinde ülke içi göçlerin yaşanmasına da neden olmaktadır. Bütün dünya ülkelerinde kişilerin, işsizlik oranlarının yüksek olduğu bölgelerden ayrılp gelir düzeyinin ve iş imkânlarının daha fazla olduğu bölgelere doğru göç ettiği saptanmaktadır. Gelişmemiş ülkelere gelişmiş ülkelere doğru yoğun bir göç akımı mevcuttur (Korkmaz, 2016: 221). Fakat göç alan bölgelerde işsizlik oranlarının artması, çarpık yapılaşma gibi sorunlar ortaya çıkarken, göç veren bölgelerde de işgücü kaybı gibi sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bu göç akımlarını azaltmanın yolu ise gelir dağılımındaki farklılıkların azaltılmasına ve gelirlerin belirli düzeylere çıkarılmasına bağlı olmaktadır (Emirhan, 2015: 80).

Dünya perspektifinden bakıldığında da ülkeler arası uygulanan stratejik göçler buna örnek olarak gösterilebilmektedir. 1950-1951 yılında Bulgaristan'dan Türkiye'ye yapılan göçler kapsamında Bulgaristan Türklerine uygulanan zorunlu göç dalgasının altında yatan sebebin, Türkiye ekonomisini zarara uğratmak olduğu düşünülmektedir. Yoğun göç akımı sonrasında Türkiye ekonomik açıdan zorlanmış fakat uyguladığı yanlış politika sonucu ortaya çıkan işgücü kaybı Bulgaristan hükümetini de oldukça sıkıntıya sokmuştur (Tahir, 2015: 581).

Yeni göç eden vatandaşlar; şehrin sosyo-kültürel yapısına alışma, gelir dağılımı adaletsizliği, çalışma koşullarına adaptasyon sürecinin getirdiği yükümlülükleri üstlenme, yüksek işsizlik oranları, eğitilmiş insanların yeteri kadar kazanamaması, sağlık, eğitim ve sosyal hizmetlerin yeteri kadar olmaması gibi sıkıntılarla yüzleşmektedir (Genç ve Kara 2016: 36-37).

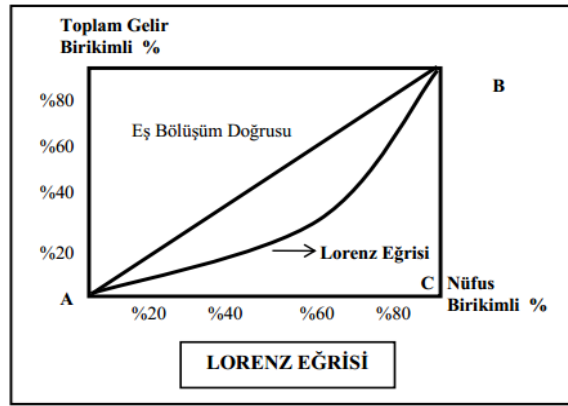
Gelir Dağılımını Hesaplama Yöntemleri: Ülkelerdeki gelir dağılımı çeşitli yöntemlerle ölçülebilmektedir. Bunlardan en yaygın ve en çok kullanılan yöntemler olarak, yüzde paylar analizi, gini katsayısı ve Lorenz eğrisi tercih edilmektedir (Elveren, 2013: 36).

Yüzde Paylar Analizi: Kişisel gelir dağılımının ölçülmesinde anlaşılır ve kolay hesaplanabilmesi nedeniyle yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Ülkedeki bireyler, %5, %10, %20 gibi dilimler halinde sınıflandırılarak en düşüğe doğru sıralanmaktadır. Bu şekilde farklı dilimlerde geçimini sürdürmekte olan bireylerin, toplam hasıladan ne kadar pay aldıkları belirlenerek, nüfusun dilimleri arasındaki farklar ortaya çıkmaktadır (Elveren, 2013: 36).

Gini Katsayısı: Gelir dağılımında meydana gelen eşitsizliği, 0 ile 1 değerleri arasında ölçmektedir. 1'e yaklaştıkça gelir dağılımındaki eşitsizliğin arttığını, 0'a doğru yaklaştıkça eşitsizliğin azaldığını göstermektedir. Şekil 1'de lorenz eğrisinde görülen eş bölüşüm doğrusu ile lorenz eğrisi arasında kalan bölümün, eş bölüşüm doğrusu altında kalan ABC üçgeninin alanına oranı hesaplanarak bulunmaktadır (Elveren, 2013: 37).

Lorenz Eğrisi: Yüzdelik dilimleme yönteminde olduğu gibi küçükten büyüğe doğru bir sıralama olmaktadır. Fakat lorenz eğrisi, gelirin kümülatif payını, kişilerin kümülatif payı ile ilişkilendirmektedir (Çalışkan, 2010: 98). Şekil 1'de görüldüğü gibi gelir dağılımında tam bir eşitlik söz konusu olduğunda 45 derecelik AB doğrusu ile gösterilmektedir. Gelir dağılımında eşitsizlik olduğunda ise lorenz eğrisi eş bölüşüm doğrusunun altına inmektedir. Lorenz eğrisi eş bölüşüm doğrusundan ne kadar uzaklaşırsa eşitsizlik o kadar artmaktadır (Elveren, 2013: 37).

Şekil 1: Lorenz Eğrisi

2. Literatür Özeti

Fischer ve Modigliani'e (1978) ve Laidler ve Parkin'e göre (1975) enflasyon gelir dağılımı adaletsizliğini artırır. Çünkü gelir dağılımındaki adaletsizlik fakir insanlara zengin insanlardan daha fazla zarar verir. Sharafat'ın (2014) yaptığı çalışmada 1972' den 2007 yılına kadar senelik veriler halinde Johansen eş-bütünleşme testini kullanarak Pakistan'da enflasyonun gelir dağılımı adaletsizliğini tetiklediğini tespit etmiştir.

Öte yandan karşıt görüş olarak, Blinder ve Esaki (1978) ve Bach ve Stephenson (1974) çalışmalarında enflasyonun gelir dağılımını iyileştirdiğini savunmuşlardır. Heer ve Süßmuth (2003) ampirik kanıt olarak enflasyonun gelir dağılımı adaletsizliğini azalttığını bulmuştur. Dolayısıyla, akademik literatürde, enflasyon ve gelir dağılımı arasındaki ilişki tartışma halindedir. Bu çalışmada ise Latin Amerika ülkelerinde enflasyonun gelir dağılımını 2004 – 2014 yılları arasında senelik veriler halinde etkilediği panel veri analizi aracılığı ile net bir şekilde ortaya konulmuştur.

Mocan'ın (1999) yaptığı çalışmada ise gelir dağılımına etki eden faktörleri masaya yatırmıştır. Araştırma sonucuna göre ise yapısal işsizlikteki artışın gelir dağılımı adaletsizliğinde azımsanamayacak düzeyde etkisi vardır. Ayrıca enflasyonun da gelir dağılımı üzerinde pozitif etkisini savunmuş ve bulmuştur. Mocan'ın (1999) her iki bulgusu ise bu çalışmanın araştırma sonucuyla paralellik göstermektedir. Hojman (2002) ise teorik ve ampirik belirsizlikler yüzünden işsizliğin gelir dağılımı adaletsizliğini tetiklemediğini savunmaktadır. Buenos Aires'de 1985 – 1997 yılları arası için yapılmış olan çoklu regresyon sonucuna göre işsizlikle gelir dağılımı arasında

korelasyon yoktur.

Tablo 1. Makro Bağlamda Gelir Dağılımı Adaletsizliği ile İlgili Olarak Yapılmış Çalışmalar

Yazar	Yıllar	Analiz	Sonuç
Artan ve Kalaycı (2014)	1995-2005	Statik panel veri analiz yöntemi kullanılmıştır. Dışa açıklık, demokrasi, doğrudan yabancı sermaye yatırımları, eğitim ve gelir dağılımı değişken olarak analizlere konulmuştur.	28 OECD ve 35 orta üst gelir grubunda bulunan ülkeler olmak toplam 63 ülkede dışa açıklık, demokrasi, doğrudan yabancı sermaye yatırımları, eğitim ve gelir dağılımı arasında bulunan ilişkiler incelenmiş ve dışa açıklığın tüm ülkelerde gelir dağılımı adaletsizliğini azalttığı saptanmıştır. Doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının gelir dağılımındaki adaletsizliği artırdığı görülmektedir. Demokrasi ise gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler açısından farklılık göstermiştir. Gelişmekte olan ülkelerde demokrasi gelir dağılımında meydana gelen eşitsizliği artırırken, gelişmiş ülkelerde bu durum tam tersidir. Demokrasi gelişmiş ülkelerde gelir adaletsizliğini azaltmaktadır. Eğitim ile gelir dağılımı arasındaki ilişki incelendiğinde ise gelişmekte olan ülkelerde eğitim düzeyinin katsayısı negatif olarak belirlenmiş ve istatistiksel açıdan anlamlı tespit edilememiştir. Gelişmiş ülkelerde ise eğitim seviyesinin zaten yüksek oluşu bu ülkelerde gelir dağılımı adaletsizliğini azalttığını açıkça göstermektedir.
Karabayık ve Dilber (2016)	1970-2008	Hem ampirik hem de teorik açıdan makro ekonomik boyutta panel veri analizi kullanılarak incelenmiştir. Yatay kesit bağımlılığı sınaması için CDLM test, durağanlığın araştırılması için CADF birim kök testi ve değişkenler arasındaki ilişkinin varlığı ayrıca niteliğinin incelenmesi için CCE ve EKK modelleri kullanılmıştır.	Az gelişmiş, gelişmekte olan ve gelişmiş 50 ülke ele alınarak yapılan analizde doğrudan yabancı sermaye yatırımları ile gelir dağılımı arasındaki ilişki incelenmiştir. Edinilen sonuçlara göre doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının gelir dağılımı adaletsizliğini düzeltmeye yardımcı olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca ekonomik büyüme aracılığıyla artırılan milli gelirin adaletli bir biçimde paylaştırılmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.
Argun (2016)	1989-2013	Panel veri analizi yapılmıştır.	1989-2013 yılları arasında gelişmekte olan ülkeler arasında finansal kalkınma ve gelir adaletsizliği arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılan analiz sonuçları, finansal sektör kredileri ve Gini katsayısı arasında pozitif bir ilişki olduğu yönündedir. Gelişmekte olan ülkelerde finansal sektör kredilerinin %1'lik artışı gelir adaletsizliğini ortalama %0.028 düzeyinde fazlalaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/29

Katırcıoğlu ve Kahyalar (2007)	1965-2004	Granger Nedensellik Testi	Reel gelirdeki büyümenin uluslararası ticaret sektöründe büyümeyi yani cari fazlayı tetikleyeceğini bulmuşlardır. Böylece GİNI katsayısı olumlu etkilenir.

Dünya Genelinde Bölgesel Gelir Dağılımı Adaletsizliği: Dünya ülkelerinde işgücüne katılım oranları ele alındığında, erkeklerin kadınlara olan üstünlüğünü görmek mümkündür. İşgücüne katılım oranları değerlendirildiğinde iki cins arasındaki farkın en az olduğu bölge olarak Kuzey Avrupa ülkeleri dikkat çekmektedir. Bunun aksine farkın en yüksek olduğu bölgeler ise Latin Amerika, İslam ülkeleri ve Akdeniz ülkeleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kuzey Avrupa ülkelerinde kadınların işgücüne katılım oranlarında etkili olan faktörler arasında eğitim seviyelerinin yüksek olması ve yarı zamanlı çalışma imkânlarının bulunması olarak değerlendirilebilmektedir. İşgücüne katılım oranlarında iki cinsin arasındaki farkın en fazla olduğu Latin Amerika, İslam ülkeleri ve Akdeniz ülkelerinde ise bunun nedeni, kadınların bazı dini ve kültürel sebeplerle işgücü piyasasında kabul görmemesi olarak değerlendirilmektedir (Öztürk ve Çetin, 2009: 2674-2675).

Dünya perspektifinden bakıldığında yapılan yoksulluk çalışmalarına göre az gelişmiş ülkeler için mutlak yoksulluk sınırı, fert başına günde 1 \$ olarak belirtilirken Latin Amerika ülkeleri ve Karayipler için 2 \$ olarak karşımıza çıkmaktadır. Türkiye ve içinde bulunduğu Doğu Avrupa ülkeleri için kişi başına günde 4 \$, gelişmiş ülkeler için ise kişi başına günde 14.40 \$ olarak dikkat çekmektedir (Arpacıoğlu ve Yıldırım, 2011: 63). Bu da dünya genelinde bölgeler arasındaki yoksulluk farklarını açıkça ortaya koymaktadır. Küresel servet geçmiş tarihe nazaran oldukça artış göstermesine rağmen yoksulluk aynı hızıyla devam etmektedir. Nitekim dünyada en zengin 20 ülke ile en yoksul 20 ülke arasındaki fark 37 kat olarak karşımıza çıkmaktadır (Taş ve Özcan, 2012: 426).

3. Metodoloji ve Veri Analizi

Tablo 2. Kuzey Avrupa Ülkeleri İçin Hausman Testi

Correlated Random Effects, Hausman Test, Pool: PVA Test Cross Section Random Effects				
<u>Test Summary</u>	<u>Chi-Sq. Statistic</u>	<u>Chi-Sq. d.f.</u>	<u>p-değeri</u>	Cross-section random
30.0129				10.789980
Cross-Section Random Effects Test Comparisons				
<u>Variable</u>	<u>Fixed</u>	<u>Random</u>	<u>Var (Diff.)</u>	<u>p-değeri</u>
GSMH?	-0.000000	0.000000	0.000000	0.0069
ENFLASYON?	-0.206414	-0.190394	0.000882	0.5896
ISSIZLIK?	0.166871		0.150079	0.010590 0.8704

Tablo 3. Panel Veri Analiz Sabit Etki Sonuçları

Dependent Variable: GINI?, Method: Pooled Least Squares, Sample: 2004 2014, Included observations: 11, Cross-sections included: 5, Total pool (balanced) observations: 55			
<i>Variable</i>	<i>Coefficient</i>	<i>Std. Error</i>	<i>t-Statistic</i>
C	28.48792	1.637951	17.39230
GSMH	-8.08E-13	1.43E-12	-0.56458
ENFLASYON?	-0.206414	0.16062	-1.28507
ISSIZLIK?	0.166871	0.153045	1.090338
Fixed Effects (Cross)			
_DANIMARKA	-2.106378		
_ISVEC--C	-2.370282		
_NORVEC--C	-1.169135		
_FINLANDIYA--	-1.682134		
_INGiltere--	7.327929		
Effects Specification			
Cross-section fixed (dummy variables)			
R-squared: 0.872105, Meandependent var: 28.48364			
Adjusted R-squared: 0.853056 S.D. dependent var: 3.129179			
S.E. of regression: 1.199515 Akaikeinfocriterion: 3.335436			
Sumsquaredresid: 67.62535 Schwarzcriterion: 3.627412			
Loglikelihood: -83.72448 Hannan-Quinnccriter: 3.448345			
F-statistic: 45.78399 Durbin-Watson stat: 0.679294			
Prob(F-statistic): 0.000000			

Değişkenlerimize dair veriler Dünya Bankasından 2004'den 2014 yılına kadar senelik dilimler halinde alınmıştır. Probabilite = 0.050 > 0.0129 olduğu için H0 hipotezi reddedilir. Yani rastsal etki yoktur denilebilir. Dolayısı ile modeli sabit etki ile tahmin edilebilir. Sabit etki tahmin sonuçları aşağıda verilmiştir. Eğer yapılan test sonucunda alternatif hipotez (H1) reddedilmiş olsaydı. Bu durumda model rastsal etkili olarak tahmin edilecekti. Aşağıda sabit etki tahmin sonuçları verilmiştir.

Kuzey Avrupa ülkelerinden Danimarka, İsveç, Norveç, Finlandiya ve İngiltere baz alındığında panel veri analizi sonuçları GSMH için probabiliteler 0.5750, enflasyon 0.2051 ve işsizlik ise 0.2811 olarak elde edilmiştir. Bu sonuçlar bize gelir dağılımının en önemli indikatörlerinden biri olan GİNİ katsayılarının bağımlı bir değişken olarak ne GSMH, ne de enflasyon ve işsizlik gibi bağımsız değişkenler tarafından etkilenmediğini açıkça göstermektedir. Bu ampirik bulgular gerek İskandinav ülkelerinin, gerekse İngiltere'nin daha sosyal adalete önem verdiğini ve bu ülkelerde üretim ve paylaşımın daha adil ve eşit olduğunu net bir şekilde ortaya koymuştur. Bu ülkelerde uygulanan sosyo-liberal politikalar sayesinde de her geçen gün gelir dağılımı adaletsizliği ortadan kalkmıştır.

Tablo 4. Latin Amerika Ülkeleri İçin Hausman Testi

Correlated Random Effects, Hausman Test, Pool: PVAS Test Cross Section Random Effects				
<u>Test Summary</u>	<u>Chi-Sq. Statistic</u>	<u>Chi-Sq. d.f.</u>	<u>p-değeri</u>	Cross-section random
30.0224				9.587373
Cross-Section Random Effects Test Comparisons				
<u>Variable</u>	<u>Fixed</u>	<u>Random</u>	<u>Var (Diff.)</u>	<u>p-değeri</u>
GSMH?	-0.0000000	0.0000000	0.0000000	0.7212
ENFLASYON?	0.316767	0.268571	0.000993	0.1261
ISSIZLIK?	0.986629	0.954805	0.005073	0.6550

Yukarıdaki tablo 8.2.'de Probabilite = 0.050 > 0.0224 olduğu için H0 hipotezi reddedilir. Yani rastsal etki yoktur. Böylece, testi sabit etki ile tahmin edilebiliriz. Sabit etki tahmin sonuçları aşağıda detayları ile verilmiştir. Eğer yapılan test sonucunda alternatif hipotez (H1) reddedilmiş olsaydı. Bu durumda model rastsal etkili olarak tahmin edilecekti. Yukarıda sabit etki tahmin sonuçları verilmiştir.

Güney Amerika ülkelerinden Arjantin, Brezilya, Kosta Rika, Peru, Paraguay dikkate alındığında Tablo 4.'deki panel veri analizi sonuçları GSMH için probabiliteler 0.8498, enflasyon 0.0030 ve işsizlik ise 0.000 olarak elde edilmiştir. Bu önemli bir bulgudur. Bu sonuçlar bize gelir dağılımının en önemli göstergelerinden biri olan GİNİ katsayılarının bağımlı bir değişken olarak hem GSMH, hem de enflasyon ve işsizlik gibi bağımsız değişkenler tarafından etkilendiğini net bir şekilde ortaya çıkarmaktadır. Bu ampirik bulgular Arjantin, Brezilya, Kosta Rika, Peru ve Paraguay'da sosyal adalete yeteri kadar önem verilmediği ve bu ülkelerde ne üretimin yeteri kadar yapılmadığı ne de paylaşımın adil ve eşit olmadığını net bir şekilde ortaya koymuştur. Bu ülkelerde uygulanan yanlış politikalar yüzünden de her geçen gün gelir dağılımı adaletsizliği daha da belirgin hale gelmiştir.

Gelir dağılımı adaletsizliği konusunu hem daha makro bağlamdan ele aldığımızda elde edilen ampirik bulgular Kuzey Avrupa ülkelerindeki gelir dağılımı Latin Amerika ülkelerine göre daha adaletli olduğu açıkça kanıtlanmıştır. Kuzey Avrupa ülkelerinde vatandaşlara yönelik özgürlük, sağlık, gelir, dürüstlük ve uygulanan doğru yönetim anlayışı, gelirin en adaletli olduğu bölge olmasına sosyal bir etki olarak gözlenmektedir (Ayyıldız, 2017: 140).

Fakat Latin Amerika ülkelerinde hem sağlık, hem gelir farklılıkları hem de uygulanan yanlış politikalar bu bölgedeki yaşam koşulları açısından önem teşkil etmektedir. Latin Amerika ülkelerinde gelir dağılımında meydana gelen adaletsizliğin nedenleri arasında eğitim olanaklarına erişimin zorluğu gösterilebilir. Eğitim kalitesini artırmak için gerekli yatırımların yapılmaması, bu bölgede eğitimde fırsat eşitliğini ortadan kaldırmaktadır. Öte yandan burada yaşayan zengin ve yoksul kesim arasındaki farkın fazla olması gelirden meydana gelen adaletsizliğin bir diğer nedeni olarak karşımıza çıkmaktadır (Kurtipek, 2011: 57).

Tablo 5. Panel Veri Analiz Sabit Etki Sonuçları

Dependent Variable: GINI?, Method: Pooled Least Squares,				
Sample: 2004 2014, Included observations: 11,				
Cross-sections included: 5, Total pool (balanced) observations: 55				
<u>Variable</u>	<u>Coefficient</u>	<u>Std. Error</u>	<u>t-Statistic</u>	<u>p-değeri</u>
C	40.29941	1.859209	21.67557	0.0000
GSMH-1.56E-13		8.18E-13	-0.190477	0.8498
ENFLASYON?	0.316767		0.101003	0.0030
ISSIZLIK?	0.986629		0.157047	0.0000
Fixed Effects (Cross)				
_ARJANTIN--C	-6.060743			
_BREZILYA--C	3.157273			
_KOSTA_RIKA--C	-1.550327			
_PERU--C	1.267327			
_PARAGUAY--C	3.186470			
Effects Specification				
Cross-section fixed (dummy variables)				
R-squared: 0.858627 Meandependent var: 49.61091				
Adjusted R-squared: 0.837572 S.D. dependent var: 3.617635				
S.E. of regression: 1.457994 Akaikeinfocriterion: 3.725724				
Sumsquaredresid: 99.91009 Schwarzcriterion: 4.017699				
Loglikelihood: -94.45740 Hannan-Quinn criter: 3.838633				
F-statistic: 40.77918 Durbin-Watson stat: 1.016942				
Prob(F-statistic): 0.000000				

Elde edilen ampirik bulgular sonucunda Kuzey Avrupa ülkelerindeki işsizlik, istihdam gibi sorunların Latin Amerika ülkelerine göre daha az olması ve bu olgunun gelir dağılımına etki yapmadığı görülmektedir. Dolayısıyla bu ülkelerde refah düzeyi oldukça yüksek olduğu açıkça karşımıza çıkmaktadır. Fakat yine analiz sonuçlarından da anlaşıldığı gibi Latin Amerika ülkelerinde işsizliğin gelir dağılımına etkisi oldukça fazladır. Bölgede gelir dağılımının adaletsiz olmasında, ekonominin içerisinde büyük bir bölümün tarım kesiminden oluşması etkili olmaktadır. Katma değerli üretim yapan ve gelir dağılımının güney ülkelerine göre daha adaletli olduğu Kuzey Avrupa ülkeleri daha fazla AR-GE yatırımları yapmaktadır.

Enflasyon ile gelir dağılımı arasında bulunan pozitif yönlü ilişki de elde edilen bulgulara göze çarpmaktadır. Gelir dağılımının adil olduğu Kuzey Avrupa ülkelerinde düşük enflasyon görülürken, adaletsiz gelir dağılımının mevcut olduğu Latin Amerika ülkelerinde enflasyonun yüksekliği dikkat çekmektedir (Erkal, Akıncı ve Yılmaz, 2015: 74).

4. Sonuç

Akademik literatürde, enflasyon, iktisadi kalkınma ve gelir dağılımı adaletsizliği ile ilişkili olarak Amornthum (2004) yılında Asya ülkelerine dair yaptığı çalışmada bahsi geçen değişkenlere dair kısa vadeli ilişkiyi tespit etmiştir. Bulir (2001) ise Kuznets hipotezi ışığında enflasyon ile gelir dağılımı adaletsizliğini ilişkilendirip aralarındaki ilişkiyi tespit etmişlerdir. Her iki akademisyenin ampirik bulguları bu çalışmanın araştırma sonuçları ile örtüşmektedir.

Araştırma bulguları, gelir dağılımının en kayda değer göstergelerinden biri olan GİNİ katsayılarının hem ekonomik büyüme, hem de enflasyon ve işsizlik gibi değişkenler tarafından etkilendiğini açıkça göstermektedir. Bu ampirik sonuçlar, Arjantin, Brezilya, Kosta Rika, Peru ve Paraguay'da sosyal adalete yeteri kadar önem verilmediği ve bu ülkelerde hem iktisadi büyümenin yetersiz olduğunu hem de paylaşımın adil ve eşit olmadığını açıkça göstermiştir. Latin Amerika ülkelerinde uygulanan yanlış politikalardan dolayı her geçen gün gelir dağılımı adaletsizliği daha da artmıştır.

Akademik literatürde, enflasyon ve gelir dağılımı arasındaki ilişki tartışma halindedir. Bu çalışmada ise Latin Amerika ülkelerinde enflasyonun gelir dağılımını 2004 – 2014 yılları arasında senelik veriler halinde etkilediği panel veri analizi aracılığı ile net bir şekilde ortaya konulmuştur. Andrés (2005) 15 ülke üzerinde senelik veriler halinde 1970 den 1998 yılına kadar panel veri analizi uygulamış ve işsizliğin gelir dağılımı adaletsizliği üzerindeki etkisini tespit etmiştir. Bu araştırma bulguları çalışmanın ampirik bulgularıyla örtüşmektedir.

Gelir dağılımı adaletsizliği meselesini makro açıdan incelediğimizde elde edilen ekonometrik sonuçlar, Kuzey Avrupa ülkelerindeki gelir dağılımı Latin Amerika ülkelerine göre daha adaletli olduğu net olarak ortaya konulmuştur. Tablo 5'de enflasyonun p-değeri 0.0030 ve işsizliğin p-değeri ise 0.0000 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sonuçlar bize Latin Amerika ülkelerinde işsizlik ve enflasyonun gelir dağılımı adaletsizliğini körüklediğini göstermektedir. Kuzey Avrupa ülkelerindeki sonuçları incelediğimizde ise 2004 ile 2014 yılları arasında enflasyonun p-değeri 0.1261 ve işsizliğin p-değeri ise 0.6550'dir. Bu bulgulara göre, özellikle İskandinavya ülkelerinde benimsenmiş özgürlük, sağlık, gelir, dürüstlük ve uygulanan doğru yönetim politikası sosyo-kültürel yapısına yansımış ve vatandaşların iktisadi açıdan yüksek refah seviyesinde yaşamalarını sağlamıştır. Ayrıca bu durum dış yatırımcı tarafından bir güven ortamı oluşturduğu için daha fazla yabancı yatırımcı çekmeyi başarmışlardır.

KAYNAKÇA

- Akça, H. ve Ela, M. (2012). Eğitim ve Gelir Dağılımı İlişkisi: Türkiye Değerlendirmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(3), 241-259.
- Sharafat, A. (2014). Pakistanda Enflasyon ve Gelir Dağılımı Adaletsizliği: Eşbütünleşme Testi. *International Journal of Economic Practices and Theories*, 4(1), 33-42.
- Amornthum, S. (2004). Gelir Dağılımı Adaletsizliği, Enflasyon ve Doğrusalsızlık: Asya Ekonomilerine Dair Analiz, <http://www2.hawaii.edu/~amornthu/pdf/Paper610.pdf>.
- Andrésç, A. R. (2005). Income Inequality, Unemployment, and Suicide: A Panel Data Analysis of 15 European Countries. *Applied Economics*, 37(4), 439-451.
- Argun, A. İ. (2016). Gelişmekte Olan Ülkelerde Finansal Gelişme ve Gelir Eşitsizliği. *İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (1), 61-74.
- Arpacıoğlu, Ö. Yıldırım, M. (2011). Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluğun Analizi, *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(2), 60-76.
- Artan, S. Kalaycı, C. (2014). Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Dışa Açıklık, Demokrasi ve Gelir Dağılımı İlişkisi. *Sosyal Güvenlik Dergisi*, 4(2), 69-88.
- Ayyıldız, F. V. (2017). Gelir Adaletsizliğinin Sebeplerinin Araştırılması: Ampirik Analiz. *Karadeniz Dergisi*, (34), 131-141.
- Bach, G., & Stephenson, J. (1974). Inflation and the Redistribution of Wealth, *The Review of Economics and Statistics*, 56, 1-13.
- Blinder, A. S., & Esaki, H. (1978). Macroeconomic Activity and income Distribution in the Post-War United States, *Review of Economics and Statistics*, 604-608.
- Bulir, A., (2001). Gelir Dağılımı Adaletsizliği: Enflasyon Sorunu? IMF Çalışma Kağıdı, 48(1).
- Çalışkan, Ş. (2010). Türkiye’de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, (59), 89-132
- Elveren, A. Y. (2013). Gelir Dağılımı Çalışmaları İçin Bir Alternatif: Texas Üniversitesi Eşitsizlik Projesi Veri Setleri. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(2), 35-42.
- Emirhan, P. N. (2015). Görel Yoksunluk ve Bölgeler Arası Göçler: Türkiye Örneği. *Business and Economics Research Journal*, 6(2), 79-89.
- Erkal, G. Akıncı, M. Yılmaz, Ö. (2015). Yoksulluk, Gelir Eşitsizliği ve Ekonomik Büyüme İlişkisi: Seçilmiş Doğu Avrupa ve Latin Amerika Ülkeleri İçin Ampirik Bir Analiz, *TISK Akademi*, 10(19), 67-87.
- Fischer, S., & Modigliani, F. (1978). Enflasyonun Asıl Etkilerinin Maliyetini Anlama. *Weltwirtschaftliches Archiv*, 114, 810-833.
- Genç, Y. ve Kara, Z. H. (2016). İç Göç Sürecinde Birey Rollerinin Toplumsal Cinsiyet Açısından Değerlendirilmesi, *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(3), 31-40.
- Heer, B., & Süßmuth, B. (2003). Cold Progression and its Effects on Income Distribution. CESifo Working Paper Series No. 951.
- Hojman, D. E. (2002). Explaining Crime in Buenos Aires: The Roles of Inequality, Unemployment, and Structural Change, *Bulletin of Latin American Research*, 21(1), 121-128.

-
- Karabıyık, C. Dilber, İ. (2016). Gelir Eşitsizliği ve Doğrudan Yabancı Sermaye Yatırımları İlişkisi: Panel Veri Analizi. *Journal of Yaşar University*, 11(44), 316-325.
- Katircioglu, S., Kahyalar, N., & Benar, H. (2007). Financial Development, Trade and Growth Triangle: The Case of India. *International Journal of Social Economics*, 34(9), 586-598.
- Korkmaz, N. (2016). US Health Care System: Chronic Problems and Immigrants, *International Journal of Business and Social Science*, 7(1), 220-224.
- Kurtipek, R. (2011). Türkiye İçin Gelir Grupları Arası Gelir Oluşum İlişkisinin Miyazawa Yöntemiyle İncelenmesi. *Kalkınma Bakanlığı, Yayın 2830*.
- Laidler, D., & Parkin, M. (1975). Enflasyona Dair Bir Araştırma, *Economic Journal*, 85, 741-809.
- Mocan, H. N. (1999). Structural Unemployment, Cyclical Unemployment, and Income Inequality. *The Review of Economics and Statistics*, 81(1), 122-134.
- Tahir, N. A. (2015). Bulgar Komünist Partisi ve Bulgaristan'daki Türklere Yönelik Asimilasyon Politikası. *Journal of International Social Research*, 8(41), 578-587.
- Öztürk, M. ve Çetin, B.I. (2009). Dünyada ve Türkiye'de Yoksulluk ve Kadınlar. *Journal of Yasar University*, 4(16), 2661-2698.
- Taş, H. Y. ve Özcan, S. (2012). Türkiye’de ve Dünya’da Yoksulluk Üzerine Bir Araştırma. *International Conference on Eurasian Economies*, 423-430.
- Üzümcü, A. ve Korkat, M. (2014). Türkiye’de Gelir Dağılımı Adaletsizliği ve Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımların Gelişimi (2003-2012). *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(8), 135-166.